

Recenzja rozprawy doktorskiej Pani magister Edyty Szwedo pt. „Sytuacja rodzinna i szkolna o różnym poziomie kompetencji społecznych. Analiza porównawcza”, 2021
napisanej pod kierunkiem Prof. zw. dr hab. Kazimierzy Wódcz

Przedłożona rozprawa doktorska to bardzo obszerne opracowanie. Treść rozprawy liczy 350 stron. W dołączonym Aneksie nie podano numeracji stron, a po przeliczeniu jest ich 64. Całość przedłożonej do recenzji dysertacji wynosi więc 416 stron.

Temat rozprawy dotyczy wrażliwej społecznie problematyki zróżnicowania kompetencji społecznych uczniów i ich sytuacji rodzinnej. Jak wynika z tytułu pracy, Autorka opracowała tę problematykę w ujęciu socjologicznym i pedagogicznym. Takie ujęcie tematu pracy wymagało uwzględnienia specyficznego charakteru tego zjawiska na tle zmieniających się regulacji szkolnictwa w Polsce oraz przemian zachodzących społeczeństwie informacyjnym wpływających na proces edukacji.

Biorąc pod uwagę konieczność dostosowania się zarówno nauczycieli uczniów, jak i ich rodziców do reformowanego systemu szkolnictwa, należy zaznaczyć, że w najnowszym polskim piśmiennictwie potrzebne są ukierunkowane badania naukowe zgłębiające tę tematykę.

Przedłożona przez Autorkę praca świadczy o umiejętności dokonania wyboru ważnego przedmiotu rozważań i analiz naukowych i stanowi zarazem oryginalne opracowanie istotnego problemu badawczego. Należy więc uznać, że temat wybrany przez Panią magistr Edytę Szwedo jako przedmiot rozprawy doktorskiej jest aktualny, a także ważny zarówno z teoretycznego, jak i praktycznego punktu widzenia. Może on zatem w pełni służyć jako temat rozprawy o takim charakterze.

Odnosząc się do samego tytułu rozprawy należy stwierdzić, że Autorka zatytułowała ją prawidłowo. Tytuł właściwie określa tematykę niniejszej rozprawy i odpowiednio odnosi się do zjawiska kompetencji społecznych uczniów oraz ich sytuacji rodzinnej i szkolnej. Nadanie pracy charakteru „analizy” oznacza rozpatrywanie jakiegoś problemu, zjawiska z różnych stron w celu jego zrozumienia lub wyjaśnienia, jak też wyjaśnienie lub opis, będące wynikiem takiego rozpatrywania, ale także metodę badawczą polegającą na wyodrębnieniu z danej całości jej elementów i badaniu każdego z osobna (*Słownik języka Polskiego* PWN <https://sjp.pwn.pl/szukaj/analiza.html>).

Biorąc pod uwagę, iż silny wpływ na proces edukacji mogą mieć niekorzystne warunki środowiskowe w rodzinie i w szkole, efekty kształcenia na poziomie podstawowym i ponadpodstawowym zależne są od zróżnicowania kompetencji społecznych uczestniczących w

nim podmiotów. Kompetencje te w środowisku wychowawczym zależą od systemu wartości i stosunku do norm społecznych, moralnych i prawnych i wyrażają się w codziennym postępowaniu.

Uwzględniając powyższe elementy składowe tytułu recenzowanej pracy, należy stwierdzić, że jest on adekwatny do jej treści, która w całości zawiera się w tematyce określonej w tytule.

Doktorantka zwraca uwagę na obserwowany w ostatnich latach dynamiczny wzrost różnorodnych zjawisk dysfunkcyjnych z udziałem podmiotów w sferze życia rodzinnego i w systemie szkolnictwa, stający się palącym problemem społecznym. W tym celu warto poszukiwać determinantów i uwarunkowań tych niekorzystnych zjawisk, co powinno doprowadzić do sformułowania postulatów w zakresie właściwego doboru środków oddziaływania na poprawę tej sytuacji.

Rozprawa rozpoczyna się „Spisem treści”, nazbyt szczegółowym zajmującym 10 stron, chociaż składa się ona tylko z trzech rozdziałów, po których Autorka zamieściła „Bibliografię”, „Tłumaczenie w języku polskim i angielskim” oraz „Aneks”.

Można wskazać, że „Spis treści” byłby bardziej przejrzysty gdyby numerację każdego podrozdziału prowadzić konsekwentnie rozpoczynając od cyfry, jaką jest numer rozdziału. Np. w rozdziale I. pierwszemu podrozdziałowi nadać pierwszą cyfrę 1.1. drugiemu 1.2. Z kolei podrozdziałom drugiego stopnia nadać numerację 1.1.1.; 1.1.2. itp. System taki rozpoczyna się w przedłożonej do oceny pracy dopiero od podrozdziałów. Krytycznie należy spojrzeć na nadmierne rozdrobnienie struktury treści w części teoretycznej, zawartej w dwóch pierwszych rozdziałach pracy. Podrozdziały czwartego stopnia sprowadzają się niekiedy do jednego akapitu składającego się z jednego lub kilku zdań. Wyimek z literatury w postaci jednego pojęcia bez powiązania z wynikającymi z niego zagadnieniami nie może stanowić zawartości podrozdziału. Taki układ pracy nie pozwolił Autorce na prowadzenie logicznego, merytorycznie spójnego wywodu, odnoszącego się do wielu ważnych kwestii poruszanych w pracy. Ponadto tak poszatowany zebrany, nader bogaty materiał uniemożliwia ustosunkowanie się do przedkładanych stanowisk cytowanych autorów oraz wyciąganie wniosków, które powinny mieć zastosowanie do konstrukcji conceptualizacji autorskich badań empirycznych.

Objętość poszczególnych rozdziałów dysertacji o zróżnicowanej zawartości treściowej jest uzasadniona ich tematyką. Najobszerniejszy r. III. liczący 135 stron dotyczy metodologicznych aspektów badań oraz ich analizy. Chociaż zwykle w pracach socjologicznych rozgranicza się te zagadnienia na dwa odrębne rozdziały. Rozdziały

teoretyczne dysertacji są objętościowo zbliżone. Rozdział I. opisuje rodzinne środowisko ucznia na 78 stronach, a r. II. przybliży środowisko szkolne na 96 stronach. Jednak intytulacja i struktura podziału treści w podrozdziałach, budzi zastrzeżenia. Dotyczy to np. w r. I. podrozdziału 2. „Definicja rodziny” o objętości pół strony, w r. II. p. r. 2. „Szkoła jako system społeczny” na 2 strony, p. r. 3. „Formalna i nieformalna organizacja szkoły” na 1,5 strony, w r III. p. r. 1.8. „Miejsce i czas przeprowadzenia badań” zawierający jedno zdanie. Nie znajduje uzasadnienia wyodrębnienie podrozdziałów czwartego stopnia, których skrajna objętość wynosi nawet jedno zdanie (p. r. 1.7.2) „Wielkość próby”.

Brak jest wstępu do całej rozprawy, w którym powinno być miejsce na uzasadnienie wyboru tematu, podania celu i założeń badań analizowanych w dysertacji oraz przedstawienia struktury pracy.

Tylko dwa pierwsze rozdziały zawierają wstępy, a tylko trzeci rozdział zawiera zakończenie.

Rozdział I. nosi tytuł „Charakterystyka środowiska rodzinnego, w tym rola rodziny w rozwoju społecznym uczniów”, który może być nieco skrócony bez szkody dla zawartości merytorycznej. Można się zastanowić czy pozostawić w tytule słowo „uczniów”, bowiem jest rola wypełniana w środowisku szkolnym (s. 11-94). Na ten rozdział składa się dziewięć podrozdziałów, w których Autorka w sposób wyczerpujący opisuje zagadnienia związane z rolami rodzicielskimi i zasobami rodzinnymi. W sposób odpowiednio pogłębiony wyjaśnia niekorzystne sytuacje rodzinne z punktu widzenia rozwoju społecznego młodego pokolenia. Uwzględnia w tym nieprawidłowe postawy rodzicielskie, brak przygotowania do ról rodzicielskich, błędy socjalizacji, niskie wymagania, zaniedbania, słabe więzi, patologie, złą atmosferę w domu i dysfunkcjonalność rodziny. Czyni też niezbędne odniesienia do korzystnych sytuacji rodzinnych wpływających pozytywnie na uspołecznienie dzieci i młodzieży.

Opracowując zagadnienie wpływu środowiska rodzinnego na poziom kompetencji społecznych dzieci wychowywanych w rodzinach, nie sposób pominąć opisywanego przez socjologów rodziny, zagadnienia dotyczącego kierunków przeobrażeń współczesnej rodziny. Co prawda ostatni podrozdział nosi taki tytuł, ale treści w nim zawarte są opracowane na podstawie publikacji z lat 70. i początku lat 2000. Przydatną lekturą może tu być monografia Tomasza Szlendaka, *Socjologia rodziny. Ewolucja, historia, zróżnicowanie*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2011, w której autor podkreśla, że obserwujemy powstawanie nowych modeli rodziny, a nie przejawy kryzysu rodziny. Na przykładzie choćby tej pozycji

można wykazać stopień wypełniania funkcji wobec dzieci przez różne układy rodzinne w ponowoczesnym społeczeństwie.

Rozdział II. nosi tytuł: „Charakterystyka środowiska rodzinnego, w tym rola rodziny w rozwoju społecznym uczniów”. Jest on zbudowany podobnie jak tytuł rozdziału I. Doktorantka ma skłonność do bardzo schematycznego konstruowania tytułów (s. 95-191). Rozdział ten zawiera aż trzynaście obszarów ilustrujących różne aspekty występujące w szkolnym środowisku. W drugiej części recenzowanej pracy o charakterze teoretycznym Autorka poddaje szczegółowej analizie ważne dla tematu pojęcia i zagadnienia wpływające zarówno pozytywnie jak i negatywnie na nabywanie przez uczniów kompetencji społecznych. Bierze pod uwagę sposób wypełniania roli ucznia i czynniki na to wpływające oraz relacje pomiędzy rówieśnikami. Z drugiej strony uwzględnia także warunki pracy w szkole, zasoby osobiste nauczycieli, pełnienie ról szkolnych przez nauczycieli, formy komunikacji i relacje interpersonalne pomiędzy uczniami i nauczycielami. Poświęca również uwagę determinantom dobrych i złych stosunków w procesie dydaktycznym i wychowawczym. Doktorantka dostrzega błędy w postrzeganiu interakcji międzypersonalnych zachodzących w szkole, które powiązane ze zróżnicowanymi osobowościami mogą stanowić poważne zagrożenie dla utrzymania atmosfery sprzyjającej prawidłowemu uspołecznianiu wychowanków.

Podsumowując dwa teoretyczne rozdziały dysertacji należy wskazać, że w niektórych bardzo obszernych rozważaniach brakuje, moim zdaniem, pogłębionego kontekstu socjologii wychowania. Bowiem brak jest uwzględnienia w zaprezentowanym kolażu, podstawowych dzieł czołowych klasyków polskiej socjologii wychowania odnoszących się bezpośrednio do poruszanej w dysertacji problematyki. W bibliografii dwukrotnie zamieszczono jedynie pozycję Floriana Znanieckiego z błędnym opisem bibliograficznym: *Socjologia wychowania* Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 1973 r., *Socjologia wychowania* Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2001 r. Dzieło Znanieckiego składa się z dwóch tomów T. 1. *Wychowujące społeczeństwo* T. 2. *Urabianie osoby wychowanka* (1928 r. i 1930 r.). Wydanie z 1973 r. nosi oba te podtytuły i zostało opublikowane przez PWN w ramach serii Biblioteka Socjologiczna w opracowaniu Jana Szczepańskiego. Natomiast dzieło to wydane w 2001 przez Wydawnictwo Naukowe PWN nosi tytuł: *Socjologia wychowania, t. 1/2*.

Jednym z klasyków tej subdyscypliny socjologii jest Józef Chałasiński, według którego socjologia wychowania była najbardziej samodzielnie rozwiniętym działem i miała najbogatszą i najbardziej wszechstronną literaturę ze wszystkich dziedzin socjologii polskiej. Był to pierwszy w świecie w pełni oryginalny system zawierający metodologiczne ramy i teoretyczną systematyzację problemów socjologicznych badań nad wychowaniem młodego pokolenia.

Chałasiński wyrażał samoświadomość grupy socjologów wychowania związanych ze Znanieckim, afirmował teoretyczne i metodologiczne stanowisko Znanieckiego. Jego aktywność polemiczna budziła zainteresowanie socjologią wychowania i przyczyniła się do jej popularyzacji wśród badaczy i praktyków. Chałasiński był autorem wielu monografii instytucji wychowawczych, między innymi *Rodzina i szkoła a szersze grupy społeczne* (1929), która byłaby przydatna z punktu widzenia tematyki recenzowanej pracy.

Z kolei prace socjologiczne Stanisława Bystronia dotyczące wychowania wnoszące poważny wkład w rozwój socjologii wychowania w Polsce, dotyczące społecznych aspektów szkoły: *Szkoła i społeczeństwo* (1930), *Uspołecznienie szkoły i inne szkice* (1933), *Szkoła jako zjawisko społeczne* (1934) powinny zainteresować Autorkę badającą wpływ środowiska szkolnego na kompetencje społeczne uczniów.

Socjologiem niezwykle wrażliwym na kwestie edukacji był Jan Szczepański. Jednym z wątków podejmowanych przez niego teoretycznie i badawczo zagadnień, były przemiany struktury społecznej rodziny i wpływ środowiska rodzinnego dzieci oraz struktury społecznej klasy w szkole na procesy rozwoju dzieci w warunkach pracy szkolnej; zależności wychowania szkolnego od struktury środowiska społecznego, a także funkcje wychowania szkoły jako instytucji społecznej. W *Raporcie o stanie oświaty PRL* opracowanym przez Komitet Ekspertów, któremu przewodniczył Jan Szczepański, podnoszono między innymi konieczność indywidualizacji kształcenia uczniów zdolnych. Rozpoznania społeczne dotyczące szkolnictwa i wychowania, problematyki oświaty i edukacji na różnych poziomach podejmował on w wielu artykułach i autorskich książkach, które, mimo że weszły do kanonu klasyki, nie straciły aktualności. Zawarte w nich wskazania są ponadczasowe. Tym bardziej zobowiązuje to współczesnych badaczy, zgłębiających tajniki wiedzy na pograniczu pedagogiki i socjologii, do sięgania do jego dzieł.

W ewentualnie publikowanej niniejszej dysertacji uwzględnienie dorobku klasyków socjologii wychowania pracy, będzie uzupełnieniem i poszerzeniem treści przedstawionych przez Autorkę. Można postawić przy tym pytanie: w jakim zakresie obecne regulacje w systemie edukacji mogą czerpać inspiracje z dorobku klasyków polskiej socjologii wychowania i socjologii edukacji, aby podnosić poziom rozwoju kompetencji społecznych uczniów, kształtowanych pod wpływem rodziny i szkoły?

O ile dwa pierwsze rozdziały pracy miały charakter wprowadzający, o tyle kolejny trzeci rozdział ma niewątpliwie kluczowe znaczenie dla podjętej tematyki, zakreślonej w tytule dysertacji.

Rozdział III. jest ostatnim rozdziałem dysertacji, noszącym tytuł: „Sytuacja rodzinna i szkolna uczniów a poziom kompetencji społecznych w świetle przeprowadzonych badań empirycznych” (s. 192-328). Sam tytuł nie został sformułowany zbyt jasno, ponieważ nie wynika z niego czyje kompetencje społeczne podlegały badaniu. Problem ten rozwiązałyby wstawienie zaimka dzierżawczego „ich”. Rozdział ten podzielono na trzy podrozdziały. Podrozdział 1. Zatytułowany „Podstawy metodologiczne badań” stanowi ważny element rozprawy. Został podzielony na osiem podrozdziałów trzeciego stopnia, w których zgodnie z tytułem określono przedmiot, cel, zakres zrealizowanych badań naukowych, pytania i hipotezy badawcze, definicje pojęć, zmienne i wskaźniki, metody i narzędzia badawcze, sposób doboru i wielkość próby oraz miejsce i czas badań.

Cel badań nie został sformułowany przez Autorkę lecz zawiera on cytaty (Minkiewicz 2016, s. 16). Do zastanowienia w perspektywie przyszłej publikacji jest słuszność posługiwania się terminem „dodatkowy” przy określaniu zakresu badań i ich analizie. Postawione problemy badawcze i hipotezy stanowią wystarczający punkt wyjścia do dalszych badań naukowych nad podjętym tematem. Wykorzystanie metody badawczej z zastosowaniem narzędzi w postaci trzech kwestionariuszy uznać należy za wystarczające do przedstawienia problematyki wskazanej w tytule rozprawy i wyciągnięcia prawidłowych ocen oraz wniosków. W podrozdziale 1.6.3. zatytułowanym: „Narzędzia badawcze” Autorka pisze w dwóch zdaniach o technice badań, po czym wymienia narzędzia badawcze. Podrozdziały 1.7. „Sposób doboru próby oraz wielkość próby” i 1.8. „Miejsce i czas przeprowadzenia badań” zajmujące łącznie pół strony nie wyjaśniają absolutnie terminów zapowiadanych w tytułach. Nie podano motywów podjęcia badań w jednym mieście, techniki doboru losowego szkół gimnazjalnych do badań, ani okresu, w jakim realizowano badania. Nie napisano nic o sposobie doboru, ani o miejscach, z których wywodzi się 105 nauczycieli biorących udział w badaniach.

Podrozdział 2., a w nim p. r. 2.1. nie są opatrzone tytułami określającymi merytorycznie zawarty w nich materiał. A p. r. 2.2. „Charakterystyka badanej grupy uczniów” mogłoby stanowić ostatni element rozdziału metodycznego. Pozostałe siedem podrozdziałów prezentują w sposób szczegółowy analizę wyników badań ankietowych zrealizowanych przez Doktorantkę, a dotyczących charakterystyki środowiska rodzinnego i szkolnego w odniesieniu do wysokiego, przeciętnego i niskiego poziomu kompetencji społecznych uczniów oraz czynników wpływających na kształtowanie się kompetencji społecznych uczniów i ich funkcjonowanie w szkolnej roli z perspektywy nauczycieli. Autorka wskazuje przyczyny i podkreśla znaczenie zakresu i charakteru wpływu badanych czynników utrudniających nabywanie społecznych kompetencji przez uczniów. Przedstawione w pracy opracowane

statystycznie wyniki badań ukazują przejawy, nasilenie i strukturę badanych zależności między poszczególnymi poziomami kompetencji uczniów a zmiennymi identyfikującymi wybrane cechy środowiska rodzinnego i szkolnego w kontekście relacji zachodzących w tych środowiskach. Przeprowadzone badania wykazują aktualne uwarunkowania społeczne, wskazujące na różnego rodzaju nieprawidłowości w otoczeniu szkoły. Postanowiona diagnoza może być punktem wyjścia do regulacji niezbędnych w praktycznym działaniu. Dodać też trzeba, że tak rzetelne przeprowadzenie i opracowanie badań wymagało dużego wysiłku organizacyjnego, jest pracochłonne, pochłonęło więc sporo czasu. Dlatego wypada wyrazić słowa uznania dla Pani magister Edyty Szvedo za solidnie wykonaną pracę w obszarze realizacji badań empirycznych z podjętego w pracy tematu.

Praca nie zawiera zakończenia zamykającego i podsumowującego całość dociekań naukowych zarówno od strony teoretycznej, jak i empirycznej. Zamieszczone „Zakończenie” o objętości jednej strony (s. 327-328) opatrzone numerem 3.3. nie stanowi de facto nawet podsumowania trzeciego rozdziału, bowiem jest w nim bowiem cztery przypisy i brak odniesień do zawartości tego rozdziału. Generalnie brak jest sformułowania istotnych dla omawianego tematu ocen i propozycji rekomendacji dla praktyki. Nie ustosunkowano się także do postawionego w sposób enigmatyczny celu dysertacji, ani nie podsumowano weryfikacji sformułowanych i weryfikowanych w trzecim rozdziale pracy hipotez badawczych. A stanowi to przecież ważny rezultat przeprowadzonych w ramach dysertacji analiz, które z całą pewnością zasługują na uwagę.

Dokonany przez Autorkę wybór materiałów źródłowych i publikacji świadczy o orientacji w literaturze przedmiotu. Bibliografia ujęta na stronach 329-344 zawiera 255 pozycje z opublikowanego piśmiennictwa. Zasadna jest ocena, iż Doktorant przeprowadził obszerną kwerendę, w wyniku której zebrał bardzo bogatą bazę źródłową i dzięki temu wykorzystał istotne dla rozważanej problematyki prace i dokumenty źródłowe. Jednak bibliografia wskazuje na słabą znajomość aktualnych poglądów przedstawicieli nauki z zakresu socjologii rodziny i socjologii wychowania w poruszanej problematyce. W zestawie bibliografii najnowsza, tylko jedna pozycja pochodzi z 2016 r. Kolejne lata to dopiero 2010 r., z którego jest 6 pozycji i 2009 r. z pięcioma pozycjami literatury. Można wnioskować, że brak wykazania pozycji źródłowych zamieszczonych na stronach internetowych potwierdza tezę o powstawaniu części teoretycznej rozprawy przed kilku laty. Ponadto Autorka wykazała brak umiejętności właściwego wykorzystania pozycji przydatnych do prowadzenia logicznego wywodu w podjętym temacie. Z formalnego punktu widzenia w „Bibliografii” wskazane byłyby wcięcia w zapisie danych

bibliograficznych podanych w kolejnych wierszach przy tym samym autorze. Nie praktykuje się stosowania BOLT do wyróżniania nazwisk i inicjałów imion autorów publikacji.

Aneks zawiera aż 11 pozycji, na które składają się trzy kwestionariusze badań, dwa zestawy tabel ze wskaźnikami statystycznymi i dwa zestawy wartości dla zmiennych, dwa bliżej nieokreślone wykresy I i II oraz „Spis tabel” i „Spis wykresów”. Te dwa ostatnie składniki aneksu zwykle bywają wyodrębnione jako samodzielne pozycje spisu treści.

Pod względem językowym rozprawa doktorska zasługuje na pozytywną ocenę. Autorka wykazała odpowiednią staranność pisarską. Należy też stwierdzić, iż umiejętnie posługuje się ona językiem i pod tym względem dysertacja nie budzi zastrzeżeń. Poza wyjątkiem nadużywania słowa „charakterystyka” w tytułach rozdziałów i podrozdziałów.

Z należyłą starannością zebrano istotne zagadnienia szczególnie w warstwie pedagogicznej, charakteryzujące środowisko szkolne zamieszczone aż w 13 podrozdziałach II. rozdziału, zarówno pod względem warunków lokalizacyjno-lokalowych szkoły, pełnienia ról przez uczniów i nauczycieli, relacji interpersonalnych pomiędzy uczniami, komunikacji uczeń-nauczyciel, zasobów osobistych nauczycieli. Nieco mniejsze rozeznanie w warstwie socjologicznych aspektów funkcjonowania rodziny jest widoczne w dziewięciu podrozdziałach rozdziału I., gdzie pokazano wpływ zasobów i ról pełnionych w rodzinie, relacji rodzinnych oraz postaw rodzicielskich na rozwój społeczny uczniów. Pomimo wykazanych w recenzji braków w umiejętnościach redakcyjnych i w posługiwaniu się kompilowanym tekstem w celu prowadzenia dyskursu oraz autorskiej narracji trzeba docenić dużą wiedzę i odczytanie Doktorantki. O czym świadczy intensywność przypisów w tekście.

Warsztatowo w konceptualizacji autorskich badań empirycznych można doszukać się wielu usterek. Natomiast w swojej obszernej dysertacji Autorka poddała rzetelnej analizie, przeprowadzonej na podstawie wyników badań, zagadnienia kompetencji społecznych uczniów związane z ich sytuacją rodzinną i środowiskiem szkolnym. Zatem strona merytoryczna rozprawy w części analitycznej nie budzi zastrzeżeń.

W przypadku przyszłej publikacji recenzowanej pracy doktorskiej należy dokonać znacznego przeformułowania struktury podziału treści i skrócenia części teoretycznej, a także uzupełnienia jej o wskazane wątki socjologiczne. Upowszechnienie wysoko ocenianej wartości merytorycznej wyników badań empirycznych byłoby cennym wkładem w dyskurs na temat znaczenia środowiska rodzinnego i środowiska społecznego szkoły w kształtowaniu kompetencji społecznych młodego pokolenia. Jednakże całość dysertacji wymagałaby redakcji wraz ze sformułowaniem wniosków z przeprowadzonych badań.

Szkoda więc, że Doktorantka na podstawie swoich badań empirycznych nie wypracowała ocen i rekomendacji, które stanowiłyby wartościowy głos w dyskusji nad nowym kształtem systemu edukacji, regulującym także wpływ obu badanych środowisk na proces dydaktyczno-wychowawczy szkolnictwa. Trzeba wszakże docenić bardzo obszerną i merytorycznie wartościową warstwę empiryczną recenzowanej pracy doktorskiej. Badania empiryczne zawsze podnoszą wartość teoretycznego opracowania i łączą teorię z praktyką.

Konkludując, należy stwierdzić, że ogólna ocena przedłożonej do recenzji rozprawy doktorskiej stanowi podstawę do jej przyjęcia.

Biorąc powyższe pod uwagę, należy stwierdzić, że rozprawa doktorska Pani magister Edyty Szwedo spełnia wymogi zawarte w art. 13 ust. 1 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz.U. 2017, poz. 1789) w zw. z art. 179 ust. 2 ustawy z dnia 3 lipca 2018 r. - Przepisy wprowadzające ustawę - Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz.U. 2018, poz. 1669 ze zm.) i stanowi podstawę ubiegania się o stopień naukowy doktora nauk socjologicznych.

Wnoszę zatem o dopuszczenie Pani magister Edyty Szwedo do dalszych etapów przewodu doktorskiego.

Krystyna Leśniak-Moczuk